

Kvantifikace

Skutečnost má (přesněji: skutečnosti mají) mezi svými vlastnostmi, tj. kvalitami, i některé, které dovolují, abychom je měřili, vážili nebo jinak počítali, tedy kvantifikovali. Všechny vlastnosti však takovou kvantifikaci neumožňují; a nejen to: kvality nemohou být nikdy kvantifikacemi vyčerpány, zcela a v úplnosti postiženy. To znamená, že každá kvantifikace nutně abstrahuje od komplexu „reálných“ vztahů a všímá si jen těch, které kvantifikovány být mohou. – Je pozoruhodné, že někteří filosofové si toho byli vědomi už na začátku nové doby. Jako příklad lze uvést Spinozu, který v listě L. Meyerovi (XXIX, 20.4.1663; in: 2510, s. 72; česky 0202, s. 174) píše, že „bude-li někdo chtít všechny pohyby látky, co jich až dosud bylo, určit, totiž vpraviti je a jejich trvání do určitého čísla a času, ten se jistě o nic jiného nepokusí než substancí tělesnou, kterou si můžeme mysliti jen existující, o její přívlastky obrátí a způsobiti, aby neměla přirozenost, kterou má“. (Latinsky: „substantiam corpoream ... suis affectionibus privare“.) Naproti tomu tendence ke kvantifikacím lze doložit už ve středověku (např. *maius esse*, *minus esse*, nejen *melius esse*, což ukazuje na tendenci převádět kvalitu „bytí“ nějakého jsoucího na kvantitu „bytí“ vůbec). Všude, kde je v rozsáhlejší míře možná kvantifikace, jde o doklad rozsahu a někdy i převahy předmětných, vnějších vztahů nad vztahy vnitřními, nepřemětnými. (Přesněji bychom měli mluvit o převažování, převaze vnější stránky nebo vnějších vztahů, ale o přemoci či přemáhání všeho vnějšího ze strany vnitřního, nepředmětného. Se zvyšování důrazu na nepředmětnou (vniřní, niternou) stránku pravých jsoucen pochopitelně význam kvantifikací úměrně poklesne.

(Písek, 940402-3.)